

Ülkemizde salgın sadece sağlık sorunlarıyla baş göstermedi. Covid-19 aynı zamanda milyonlarca işçiyi daha ilk haftadan birçok hak gaspıyla karşı karşıya bıraktı. Mart ayından itibaren işyerleri işçiler için yangın yerine döndü. Patronların Ensesindeyiz dayanışma ağı, bu yangında işçilerin başvurduğu merkez oldu. • Sf 2

İşsizlik - ırkçılık - salgın yankinin fiyakasını bozdu BÜYÜK ÇÖKÜŞ

ABD HER ZAMAN SÖMÜRÜNÜN CENNETİYDİ

ABD kapitalizmi hakkında çok şey söylendi şimdiye kadar. Tekrara gerek yok, sınırsız gücünden yurttaşlarına sağladığı olanaklara, fırsatlar ülkesi olmasından çok farklı ülkelerden gelen milyonlarca insanın Amerikalı kimliği altında birleşmiş olduğuna kadar anlatılmayan kalmadı.

Oysa, ABD zenginliğin olduğu kadar yoksulluğun da sınırsız olduğu bir ülkedydi.

ABD, uyuşturulmuş milyonların ülkesi olduğu kadar, ikiyüz yıla yaklaşan bir sınıf mücadelesi tarihi olan bir ülkedydi.

ABD'yi ayırdeden, tüm dünyanın kapitalistleri açısından "bir cennet" haline getiren, onun "bastırma" yeteneğiydi, "makyaj" gücüydü.

ABD'de işçiler, yoksullar, Afrika kökenli Amerikalılar kadar, İspanyolca konuşan Amerikalıların yerli halkları çok kere isyan etmiştir. Egemenlerin şiddetine, düzenin insafsız sömürüsüne isyanlarla doludur Amerikan tarihi. ABD'yi emperyalizmin güçlü merkezi haline getiren bunların yaşanmaması değil, bunları bastırma için gerekli kaynaklara sahip olmasıdır.

Yoksulların siniri burnuna gelse de emperyalist Amerika'nın burada kaynayan kazanın sesini bastırma için harekete geçirebildiği kaynakları vardır.

Bugün, ABD hem bu kaynakların sınırına gelmiş gibi görünüyor hem de birden çok noktada patlak veren kitlesel tepkilerle karşı karşıyadır.

ABD'de yaşanan büyük patlama geçtiğimiz 50 yılda sık sık yaşanmış olduğu şekilde bir "zenci ayaklanmasına" daraltılırsa söndürülebilir.

Öte yandan bugün asıl zor olan bu olacak gibi görünüyor. Siyahlar yaşadıkları haksızlıklarla ve zorbalıkla amansız bir mücadele veriyor ama nabız asıl yükselten Amerikan kapitalizminin tüm yoksulların karşısına bir cehennem tablosuyla çıkması.

FLOYD İÇİN ADALET, HERKES İÇİN EŞİTLİK

ABD'de sokakları dolduran ve evine çekilmemekte ısrarlı görünen milyonlarca insan polis terörüne kurban giden bir siyah Amerikalı için adalet istiyor. Siyahlara karşı ırkçı polis şiddeti onyıllardır ABD'de geniş yığınları harekete geçiren bir sorun ama bugün sokakları dolduranlar sadece Floyd için adalet aramıyor. • Sf 4

ÖNCESİ DE VAR

Halktaki öfke dalgası bir anda kabarmadı. Pandemi bunun en büyük tetikleyicilerinden biriydi, bir felaket yarattı; ama öncesi de var. ABD'de son yıllarda hem ABD yurttaşları olan, hem diğer ülkelerden bir parça daha iyi bir hayat için ya da zorunluluklar nedeniyle ABD'ye gelmiş olan göçmen emekçiler büyük bir huzursuzluk içindeydi. Çoğu hizmet sektöründe, vasıfsız pozisyonlarda çalışan, her an kapının önüne konma ihtimali ile, zar zor geçinebilecek ücretlere ter döken milyonlarca insan bu durumu protesto etmekteydi. Son birkaç yılda ABD'de görülmemiş kitlesel grevler örgütlendi. Öğretmenler, hemşireler, perakende emekçileri bir ya da birkaç günlük grevlere gittiler. Tıpkı bugün George Floyd ve herkes için adalet isteyenler gibi, onlar da herkes için eğitim, herkes için sağlık, herkes için iş isteyerek örgütlendiler. Bugün sokakları dolduranlar arasında bilin ki onlar da var.

IRKÇILIK BİR HASTALIKSA DÜZENİN HASTALIĞIDIR

İrkçiliğin kaynaklarına inmek gerektiğinde, onu bir hastalık, bir psikolojik sorun olarak ele almak oldukça yaygın bir garipliktir. İrkçiliğin insani değerlere, insan aklına kafa tutan bir tarafı vardır, bu doğru. Fakat ırkçılığı ortaya çıkaran şey akılsızlık değildir. Kapitalist sömürü düzeni ırkçılığı ve etnik farklılıkları sömürüye artırmak ve ona karşı oluşan tepkileri bastırma için kullanmaktadır. • Sf 4

YENİDEN MERHABA!

Haftalık siyasi gazete Boyun Eğme, birkaç ay boyunca okurlarına farklı bir şekilde ulaştı. İnternet üzerinden yaydığımız bir elektronik yayın olarak çıkardık Boyun Eğme'yi. Eğitim uzaktan ne kadar olur, tartışılabilir ama tartışılmayacak olan: Mücadele uzaktan ancak bir yere kadar olabiliyor. Boyun Eğme, kent meydanlarında satanların, onu alıp okuyanlarla kurduğu bağ ile kendini var ediyor. Bu sayıdan itibaren yeniden basılı olarak çıkmaya başladık. Yeniden merhaba...

PANDEMİ TETİKLEDİ AMA SORUNLAR KALICI

Tüm dünyadaki koronavirüs vakalarının neredeyse üçte biri ABD'den bildirildi. İki milyon kişi, yani ABD nüfusunun yüzde biri enfekte olurken, ölüm sayısı da 114 bini buldu. Üstelik bunlar yalnızca resmi oranlar. Floyd'un öldürülmesinden sonra parlayan eylemlerle pandemi koşullarında ABD'nin yaşadıkları arasında bir ilişki var elbette. Öte yandan yoksul emekçileri öfkeli kılan sorunlar pandemi savuşturulunca ortadan kalkacak gibi görünmüyor. • Sf 4

HATIRLATMA: ABD'DE ÖĞRETMEN GREVLERİ • Sf 4

SALGININ ÜÇ AYINDA İŞÇİLERİN İSYANI

Ülkemizde salgın sadece sağlık sorunlarıyla baş göstermedi. Covid-19 aynı zamanda milyonlarca işçiyi daha ilk haftadan birçok hak gaspıyla karşı karşıya bıraktı. Mart ayından itibaren işyerleri işçiler için yangın yerine döndü. Patronların Ensesindeyiz dayanışma ağı, bu yangında işçilerin başvurduğu merkez oldu.

Covid-19 pandemisi Mart ayında pek çok ülkenin ardından Türkiye'de de etkisini göstermeye başladığında, bundan en yoğun ve acı biçimde etkilenen işçi sınıfı olacağı açıktı. Pandemi ve patronların pandemi fırsatçılığı işçi sınıfını, büyük ölçüde örgütsüzken yakaladı. Üstelik işsizliğin gün geçtikçe arttığı, kayıt dışı çalışmanın kimi sektörlerde kural haline geldiği, asgari ücretin açıklık sınırlarıyla yarıştığı bir ülkede...

İşçi sınıfının önemli bir bölümü ya işini kaybetti, ya ücretsiz izne zorlandı ya da kısa çalışma ödeneği adı altında, normal ücretinden çok daha düşük bir ödemeye yaşamı-

nı sürdürmeye çalıştı. Sendikalı işyerlerinde işçileri koruyucu kimi adımlar atılmış olsa dahi, bunlar çok küçük bir işçi toplamını etkiledi. Üstelik bu süreçte patronları korumak için çıkarılan ve işçiler açısından kayıp anlamına gelen kimi yasal düzenlemelerin de bazı işçi konfederasyonlarının alkışlarıyla karşılandığını unutmamak gerekiyor.

Patronların Ensesindeyiz Dayanışma Haberleşme ve Mücadele Ağı, yaklaşık üç aylık bu süreçte işçilerin sesini duyurabildiği bir mecra olmanın yanı sıra, işçilere hukuki destek sağlayan, işçileri yan yana getirip, sorunları birlikte çözmeye çalışan bir işlev üstlendi. Yola çıktığı ilk günlerden itibaren

bu ağın, işçiler için bir örgütlenme aracı olduğu vurgulanıyordu. Pandemi süreci, bunun ne kadar acil ve yakıcı bir ihtiyaç olduğunu bir kez daha hatırlattı ve neredeyse tüm sektörlerden, çok fazla sayıda işçi PE Ağı'na ulaşarak, destek istedi.

MART GÜNDEMİ: ÜCRETSİZ İZİN VE İŞTEN ÇIKARMALAR

PE Ağı'na ulaşan işçilerin soruları ve sıkıntıları Mart, Nisan ve Mayıs aylarında ciddi değişiklikler gösterdi. PE'ye ulaşan işçiler ile PE'nin ulaştığı işçileri birlikte bir örneklem olarak kabul ederek sürecin fotoğrafına baktığımızda, pandeminin ilk dönemi olan Mart ayında işçilerin gündeminde işten çıkarma ve ücretsiz izin ağırlıklı yer tuttuğunu görüyoruz. Bunu kısa çalışma ödeneğindeki değişiklik ve bunun getirdiği belirsizlikler takip etti. Nisan ayı ortasından itibaren ücretsiz izinde işçi ona-

nın kaldırılmasından kaynaklı olarak bu konuya ilişkin sorular öne çıkmaya başladı ve elbette ücretsiz izin desteği için başvurunun nereye, nasıl yapılacağına ilişkin sorular geldi.

MAYIS: SALGIN ÖNLEMLERİ PATRONLARI SEVİNDİRDİ, İŞÇİLERİ EZDİ

Mayıs ayında çok sayıda işçiden aslında normal mesai yapmalarına rağmen kısa çalışma ödeneği aldıkları ve ellerine daha az ücret geçtiğine dair bilgiler geldi. Ve elbette salgının ilk dönemlerinden itibaren hijyen koşullarına uyulmadan çalıştırma, işyerinde vaka çıkmasına rağmen çalışmaya devam zorlamaları hiç eksik olmadı.

KAYITDIŞI ÇALIŞANLAR AĞIR DARBE YEDİ

Hangi sektörde çalıştığından bağımsız olarak, işçi sınıfının

önemli bir bölümünü oluşturan kayıtdışı çalışanlar, pandeminin başından sonuna kadar en ciddi kayıpları yaşayan işçiler arasında yer aldı. Hem güvencesiz çalıştıkları için kolaylıkla işlerini kaybettiler hem de kısa çalışma ödeneği, ücretsiz izin desteği gibi ödemelerden yararlanamadılar. Dolayısıyla kayıtdışı çalışan işçilerin önemli bir bölümü üç aylık süre zarfında her türlü gelir desteğinden mahrum bırakıldı.

Bu süreçte yine pek çok sektörü ortak kesen bir durum beyaz yakalı işçilerin evden çalıştırılmaları konusu oldu. Bu süreçte PE üzerinden ortaya çıkan fotoğraf bize evden çalışan işçilerin yemek ücreti ve kimi yan ödemelerden mahrum kaldığını, aşırı ve ispatlanamayan fazla mesaiye zorlandığını, evde kameranın çalışma saatleri içinde sürekli açık olması gibi etik olmayan zorlamalarla karşı karşıya kaldığını gösteriyor.

'BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ' YANITI BİLE ÇOK ŞEY İFADE EDİYOR

Patronların Ensesindeyiz Ağı'nın işçi başvuru-ihbar merkezinde çağrılara yanıt veren arkadaşlarımıza, pandemi sürecinde aldıkları çağrılarının diğer dönemlerden farkını ve arayan işçilerin sürece bakışını sorduk. Değerlendirmeleri şöyle:

Patronların Ensesindeyiz (PE) Ağı yaklaşık iki yıl önce kuruldu. O günden bu yana, tüm sektörlerden işçiler telefon, e-posta, sosyal medya, sönmürücü ihbarı gibi pek çok kanaldan PE'ye ulaşabiliyor. Son üç aylık süreçte ise PE'ye bu kanallardan ulaşan çağrılarda çok ciddi oranda artış oldu.

Pandeminin ilk dönemlerinde, yani belirsizliğin çok yoğun olduğu, insanların bir anda yalnızlaştığı, kaygının daha ağır bastığı dönemde, PE Ağı olarak çok sayıda "yardım çığılığı" diye özetlenebilecek çağrı aldık.

Bu dönem gelen çağrılarının önemli bir bölümünün "haber niteliğinde" ihbarlar oluşturmadı. Hukuki olarak danışmak isteyenler, işyerinde yaşadığı sorunu çözmek için bir yol arayanlar ve hatta yalnızca kendini yalnız hissettiği için arayanlar da oldu. Salgının ilk haftalarında arayıp ağlayanlar oldu örneğin. "Kimseye derdimi anlatamıyorum, kimse beni dinlemiyor" diyenler, "iş bulamıyorum, ailem var, intihar edeceğim" diye feryat edenler... Patronların Ensesindeyiz Ağı, hukukçularıyla, uzmanlarıyla, doktorlarıyla, medya ayağıyla ve ülkenin her bir iline yayılmış arkadaşlarımızla kapsamlı bir organizasyon. Ama elbette elimizin uzandığı yerin, yapabileceklerimizin sınırı var. "İş bulamıyorum, intihar edeceğim" diyen işçiyi belki iş bulamıyoruz, ama "yalnız değilsin, bizler buradayız, birlikte güçlüyüz" diyebiliyoruz. Ki zaten PE Ağı aslında çok özette hiçbir işyerinde, atölyede, fabrikada, hiçbir işçi yalnız kalmasın diye kuruldu. Salgın döneminde bunu sağlamak için de çaba gösterdik.

İŞÇİLER DAYANIŞMA AĞLARINDA, KOMİTELERDE BULUŞUYOR

Çok sayıda sektörde, Patronların Ensesindeyiz Ağı, kurulan sektörel dayanışma ağlarıyla faaliyet yürütüyor. Bunun yanında pek çok işyerinde de işçiler komiteler kurarak yan yana geliyor. Covid-19 sürecinde sorunların yoğunlaştığı sektörlerde zaten dayanışma ağları bulunuyordu ve bir örgütlülük söz konusuydu. Ama bu süreçte başta özel okul, otel ve inşaatlar olmak üzere pek çok yerde yeni komiteler kuruldu, işçilerin dayanışma ağları buralarda kök saldı, sağlamlaştı, güçlendi.

Covid-19 döneminde önemli sorunlar yaşayan üç sektörde kurulu dayanışma ağlarındaki arkadaşlarımıza dayanışma ağlarının bu süreçte nasıl bir işlev üstlendiğini sorduk:

İNŞAAT İŞÇİLERİ DAYANIŞMA AĞI

Bu süreçte, PE İnşaat İşçileri Dayanışma Ağı'na yurt içinden ve

dışından gelen ihbarlar oldu. Bu ihbarlar üzerine buralardaki işçilerin komiteler kurmasına yardımcı oldu. Bunların bazıları şantiye koşulları ve ödenmeyen hakları için mücadele edip kazandılar.

PE İnşaat İşçileri Dayanışma Ağı pandemi öncesi ve sonrasında derinleşerek devam eden krize karşı inşaat emekçilerini bir araya getirecek, birçok şantiyede yeni komiteler kurarak emekçilerin üzerine çöken bu düzene karşı mücadelesini büyütecek.

İSTANBUL ÖZEL OKUL ÖĞRETMEN DAYANIŞMASI

Şu ana kadar elde ettiğimiz birikimle birçok okulda yeni öğretmenlerle tanışarak sorunlarına ortak olduk ve gerçek bir mücadele deneyimi oluşturduk. Hedeflerimiz arasında öğretmenlerin karşılaştığı sorunlara dikkat çekmek olduğu kadar, onların salgınla birlikte katmerlenen emek karşıtı saldırı-

lara örgütlü cevap verebilmelerinin önünü açmak da var. Komiteler ise hem öğretmenlerin hak arayışlarında önemli bir boşluğu dolduruyor hem de öğretmenlerin kendi gerçek mücadele deneyimlerini yaratmasına olanak tanıyarak onları kendi emeklerine yabancı kalmaktan koruyor.

İSTANBUL OTEL EMEKÇİLERİ DAYANIŞMA AĞI

Bu dönemde keyfi bir şekilde işten çıkarılan, ücretsiz izne gönderilip üç kuruşa mahkûm bırakılan otel işçileri bazı iş yerlerinde komiteleştiler ya da PE Otel Emekçileri dayanışma ağının parçası olarak haklarını aradılar. Bundan sonraki süreçte hem bu komiteleri daha da yaygınlaştırmak hem de dayanışmanın, birlikte hareket etmenin değerini daha iyi anlayan otel emekçilerini daha örgütlü refleksler gösterir hale getirmeyi amaçlıyoruz.

HANGİ SEKTÖRDE NELER YAŞANDI? AY AY PE KANALLARINA GELEN ÇAĞRILAR

Patronların Ensesindeyiz Ağı, bu süreçte özel okul öğretmenlerinden tır şoförlerine, inşaat işçilerinden sağlıkçılara çok çeşitli çağrılar aldı. Pandeminin sektörel etkileri dönemsel olarak farklılık gösterdiği için PE Ağı'na gelen çağrılar da benzer bir eğilim izledi. Üç aylık sürecin genelinde en yoğun çağrı özel okul öğretmenleri, mağaza/market işçileri ve imalat sanayinde çalışan işçilerden gelirken, dönemsel bazda farklı sektörler öne çıktı.

MART AYI: SALGIN BAŞLIYOR, İŞYERLERİ YANGIN YERİ, OTELLERDE ÜCRETSİZ İZİN

Mart ayında PE Ağı'na en yaygın başvuru, Covid-19'un en hızlı etkilediği sektörlerden biri olan turizm sektörü işçilerinden geldi. İşten çıkarmalar ve süresi belirsiz biçimde ücretsiz izinli sayılma durumları yaygın olarak yaşandı. Özellikle sahil kentlerinde çalışan ve tam sezon açılışında bu tabloyla karşı karşıya kalan otel işçileri için tablo daha da ağırdı. Bu koşullarda çalışan işçiler, kış aylarında iş sözleşmeleri genellikle askıda olduğu için kısa çalışma ödeneğinden yararlanma koşullarını da sağlayamadılar.

MARKETLERDE VİRÜS RİSKİ ALTINDA ÇALIŞMA

Market ve mağazalarda çalışan işçiler de Mart ayında pandemiden doğrudan etkilenen işçi grupları arasında yer aldı. Mağazaların birbiri ardına kapanmasıyla, buralarda çalışan işçiler, işsiz kalmakla ücretsiz izinli sayılmak arasında tercih yapmak zorunda kaldılar. Marketlerde ise bunun tam tersi bir durum yaşandı. Halkın özellikle belirli dönemlerde marketlere akın etmesi nedeniyle, market işçilerinin iş yükü olağan dönemlerin çok üzerine çıktı. Bunun PE'ye yansımaları ise aşırı fazla mesai ve molaların kullanılmaması şikâyetlerinin yanı sıra, marketlerde hijyen önlemlerinin alınmadığı, özellikle kasalardaki işçilerin maske ve eldiven kullanmamasını yasak olduğu yönündeki şikâyetler oldu. Aradan çok uzun bir zaman geçmedi ama unutuldu: Salgının ilk günlerinde marketler çalışanlarına maske takarak müşterileri ürüktmemeleri talimatları veriyordu!

ÖZEL OKULLARDA BELİRSİZLİK

Mart ayında özel okul öğretmenleri de PE'ye çok sayıda başvuru yaptı. Normal dönemlerde ücret ödemelerinin birkaç ay gecikmeli yapılması ve sigortaların asgari ücretten yatması gibi nedenlerle PE'ye ulaşanlar arasında ilk sıralarda öğretmenler geliyordu. Bu süreçte de pek çok şehirden, farklı okullardan gelen çağrılarda belirsizliğin yarattığı kaygılar ön plandaydı. İdari izinli olmaları gereken süreçte okula çağırılanlar, online derslerin hazırlık süreci, ücretsiz izin zorlaması gibi başlıklar öğretmenlerin sorunları arasında ilk sıralarda yer aldı.

ŞANTİYELERDE NE ARARSAN VAR

İnşaat işçileri de Mart ayında sorunlarını PE Ağı'yla birlikte çözmek için adım atanlardan oldu. Ağırlıkla kayıtdışı, çok düşük ücretlerle, güvensiz ve ciddi risklerle karşı karşıya çalışan inşaat işçileri, Covid-19 sürecinde daha da savunmasız kaldı. Özellikle yurtdışında çalışan işçiler bir anlamda çalıştıkları ülkelerde rehin kaldı. Binlerce kişinin tıksık tıksık yaşadığı kamplarda kalan işçiler, içeride kalan tüm haklarını alarak işçilere dönebilmek istedi ve bunun için çetin bir mücadeleye başladı. Bunun yanında gerek yurtdışındaki gerek Türkiye'deki şantiyelerden hijyen önlemlerine ilişkin olarak sürekli şikâyet geldi. İnşaatla sık yaşanan ücretlerin geç ödenmesi sorunu da elbette pandemi sürecinde devam etti.

ÜCRETSİZ İZİN FERYADI

Nisan ayı işçilerin kısa çalışma ödeneğinden yararlanıp yararlanamayacaklarına ilişkin belirsizlikleri de beraberinde getirdi. Pek çok işyerinde başvuru yapılmış ancak henüz yanıt alınmamıştı. Patronlar ise işçilere, "başvurduk, çıkarsa çıkar, çıkmazsa bakarız" tadında

DAYANIŞMA AĞLARI

Patronların Ensesindeyiz Ağı altında kurulu dayanışma ağlarına 0541 940 05 14 numaralı telefondan veya iletişimi@patronlarinensesindeyiz.org adresine e-posta göndererek ulaşabilirsiniz.

- Özel Okul Öğretmen Dayanışması**
- İnşaat İşçileri Dayanışma Ağı**
- Otel Emekçileri Dayanışma Ağı**
- Antalya Turizm Emekçileri Dayanışma Ağı**
- Banka Emekçileri Dayanışma Ağı**
- Bursa İşyeri Temsilcileri Kurulu**
- Yazılım Emekçileri Dayanışma Ağı**
- Tekstil İşçileri Dayanışma Ağı**
- İzmir/Begos Tekstil İşçileri Mücadele ve Dayanışma Ağı**
- İzmir / Çiğli Tekstil İşçileri Mücadele ve Dayanışma Ağı**
- Sağlık Emekçileri Dayanışma Ağı**
- İstanbul Nautilus AVM Emekçileri Dayanışma Ağı**

öğrencilerle ilgilenmeye devam et, ay sonunda bakarız" dendiği ihbarları dahi geldi.

MAYIS AYI: YERLEŞİK HALE GELEN HAK GASPLARI

Pandeminin Mayıs ayıyla başlayan dönemi, belirsizliklerin azalmaya ve işçilerin gelir kaybının daha net görülmeye başladığı bir dönem oldu. İşçiler arasında işsizlik korkusunun da yayılmaya başladığı Mayıs ayında PE'ye gelen çağrılarda azalma yaşandı. Mayıs ayında alınan ihbarların çok önemli bölümü yine özel okul öğretmenlerinden geldi. Bu çağrılar çoğunlukla kısa çalışma ödeneğine ilişkin yanlış uygulamalar hakkındaydı. Bu başlıktaki hak kayıplarının ilki öğretmenlerin ücretlerinin çoğunlukla gerçek ücret üzerinden değil, asgari ücret üzerinden sigortaya bildirilmesiydi ki, bu durum kısa çalışma ödeneğinin de düşük belirlenmesine yol açtı. İkincisi, online derslere devam eden, öğrencileri düzenli takibi sürdüren, dolayısıyla uzun saatler boyu mesai yapan öğretmenler aslında "kısa çalışmıyordu". Dolayısıyla normal mesai yapılırken, kısa çalışma ödeneğine başvuru yapılmasının ortaya çıkardığı bir ihlal durumu söz konusu oldu.

Mayıs ayında market/mağaza ve inşaatlardan gelen şikâyetler de devam etti ve benzer başlıklara odaklandı. Önceki aylardan farklı olarak sağlıkçılardan gelen şikâyetler de bir artış yaşandı. Özel hastanelerdeki personel sayısının azaltıldığı, yarı kadroyla çalışıldığı türü şikâyetler daha önce de PE Ağı'na ulaşmıştı. Mayıs ayında bu tablo devam etti ve sağlıkçılardan çok az kişiyle çok yoğun iş yapmak zorunda olduklarına ilişkin şikâyetler geldi. Bunun yanında, sokağa çıkma yasağı olan günlerin yıllık ücretli izinden düşülmesi de PE'ye iletilen başlıklar arasında yer aldı.

belirsiz cümleler kuruyordu. İşçiler ise ev sahibine ya da bankaya "ay sonunda bakarız" diyemediği için ciddi bir sorun ortaya çıktı. 17 Nisan tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren düzenlemeyle işten çıkarmalar üç ay süreyle "ahlak ve iyi niyet kuralları uymayan haller" harici nedenlerle yasaklanırken, eskiden işçi onayına bağlı olan ücretsiz izin tamamen patron inisiyatifine bırakıldı ve ücretsiz izne çıkarılan işçilere günlük 39,24 TL destek sağlandı. İlk bakışta işçi lehine gibi görünen ancak açıkta patronları korumak için çıkarılmış olan düzenleme ve pratikteki uygulaması da işçilerin PE'ye başvurduğu başlıklar arasında yer aldı.

FABRİKALARDA ZORLA ÇALIŞTIRMA VE GİZLENEN VAKALAR

Nisan ayında en çok başvuru imalat sanayindeki işçilerden, fabrikalardan geldi. Bunda elbette en büyük ağırlığı metal ve tekstil oluşturdu. İmalat sanayi, fabrikalarda yaşanan vakaların yanı sıra sokağa çıkma yasağının olduğu günlerde işçilerin özel izinle çalışmaya zorlanması nedeniyle bir anda öne çıktı. Bunun dışındaki şikâyet başlıkları ise ağırlıklı olarak zorunlu (ve hatta borçlandırarak) yıllık izin kullanımı, ücretsiz izin, vaka çıkmasına rağmen üretime zorlama, hijyen önlemlerine uyulmaması, fabrikadaki vakaların yönetim tarafından gizlenmesi gibi konularda yoğunlaştı.

MARKET VE MAĞAZALARDA SORUNLAR BİTMİYOR

Nisan ayında mağaza/market işçilerinin sorunları da aynen devam etti. Mağazalarda ücretsiz izin, zorunlu ve gelecek yılın izninden borçlandırarak kullanırma türü uygulamalar yaşandı. Açık olan mağazalarda hijyen ve sosyal mesafe sıkıntıları ortaya çıktı. Personel devam kontrollerinin, salgınla ilgili taleplere rağmen, parmak izi okumasıyla yapılmaya devam edildiği yerler oldu. Mağazaların önemli bir bölümü halen kapalıydı ve işten çıkarmalar da devam etti. Mart ayı ücretlerinin eksik yatması da PE Ağı'na iletilen şikâyetler arasında yer aldı. Mağazaların aksine iş yoğunluğunun arttığı marketlerde ise aşırı fazla mesailer, sokağa çıkma yasağı olan günlere ilişkin ücretsiz izin formu zorlaması, molaların ihlal edilmesi, az kişiyle sevkîyat dahil tüm işlerin yapılması türü şikâyetler öne çıktı.

ÖZEL OKULLARDA PARA VERMEDEN ÖĞRETMEN ÇALIŞTIRMA

Özel okul öğretmenlerinin sorunları da Nisan'da devam etti. Kimi özel okullar uzaktan eğitimi EBA ile yürütmeye karar verdiklerini söyleyerek öğretmenleri istifaya zorlarken, ücretlerin ödenmemesi, zorunlu yıllık izin kullanımı, okul yönetiminin telefonlara çıkmaması ve okulda muhatap bulamama türü hak ihlalleri yaşanmaya devam etti. Kimi okullardan "hocam seni şimdi ücretsiz izne çıkaralım, sen

PE NE YAPTI?

Patronların Ensesindeyiz Ağı, normal dönemlerde de olduğu gibi, gelen ihbarları değerlendirdi, gerektiğinde hukuk desteği sağladı, arayanlarla görüşmeler yaptı, işyerlerinde yaşanan hak ihlallerini haberleştirdi ve duyurdu, işçilerin yan yana gelip mücadele edebilmesinin koşullarını zorladı. Covid-19 önlemlerinin alınmaya başladığı ilk günlerde "Koronavirüs salgınında fırsatçı patronları değil, çalışanları koruyun" başlıklı bir açıklama yayımlayan PE acil talepleri duyurdu.

PE sürecin daha başında işçilerin sorularına yanıt verebilmek, onları doğru yönlendirebilmek için bir kılavuz hazırladı. Bu huku-

ki soru-cevap dokümanı, tüm bölgelerdeki PE örgütleyicilerine ulaştırıldı.

Sokağa çıkma yasağının olduğu günlerde özel izinle çalışmaya zorlama da elbette işçilerin önemli sorun başlıklarından biri oldu. PE, sokağa çıkma yasağı olduğu günlere ilişkin çağrı yayımlayarak, çalışmaya zorlanan işçilerin PE'ye bildirmiş bulunmasını istedi.

PE, vaka görülen işyerlerinde işçilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın 13. maddesinden kaynaklanan iş bırakma hakkının kullanılmasına yönelik önemli bir çabanın içinde oldu. Pek çok işyerinde vaka olaylarını teşhir

etti, risk yaşanan yerlerde işçilerin iş bırakmasına öncülük etmeye çalıştı.

Patronların Ensesindeyiz Yazılım Emekçileri Dayanışma Ağı, yazılım emekçileri arasında uzaktan çalışma koşullarına ilişkin bir anket düzenledi ve sonuçları kapsamlı bir rapor olarak yayımladı. Ortaya çıkan sonuç, evden çalışmanın sömürüyü görünmez hale getirip, emekçileri yalnızlaştırdığı; fazla mesai, esnek çalışma ve baskının yoğunlaşmasına yol açtığı oldu.

En fazla hak gaspıyla karşı karşıya kalan gruplardan biri olan özel okul öğretmenlerine ilişkin canlı yayın programı Youtube

üzerinden gerçekleştirildi ve PE avukatı öğretmenlerin sorularına yanıt verdi.

İşçilerin yaptığı şikâyetlerin PE sayfalarından duyurulmasının ardından koşulların düzeltildiği işyerleri oldu. Örneğin bir bankada, işçilerin yapmak istemediği haftasonu mesaisi iptal edildi, bir çağrı merkezinde kalabalık bir ortamda çalışan işçilerin talepleri doğrultusunda evden çalışmaya geçti. Kimi özel okullarda şikâyetlerin yayımlanması ve komite kurulmasının ardından taleplerin bir bölümü karşılandı. Çeşitli ülkelerde çalışan ve hakları gaspedilen inşaat işçilerinin mücadeleleri kazanımla sonuçlandı.

ABD'DE ÖLDÜRÜLEN BİR EMEKÇİYDİ

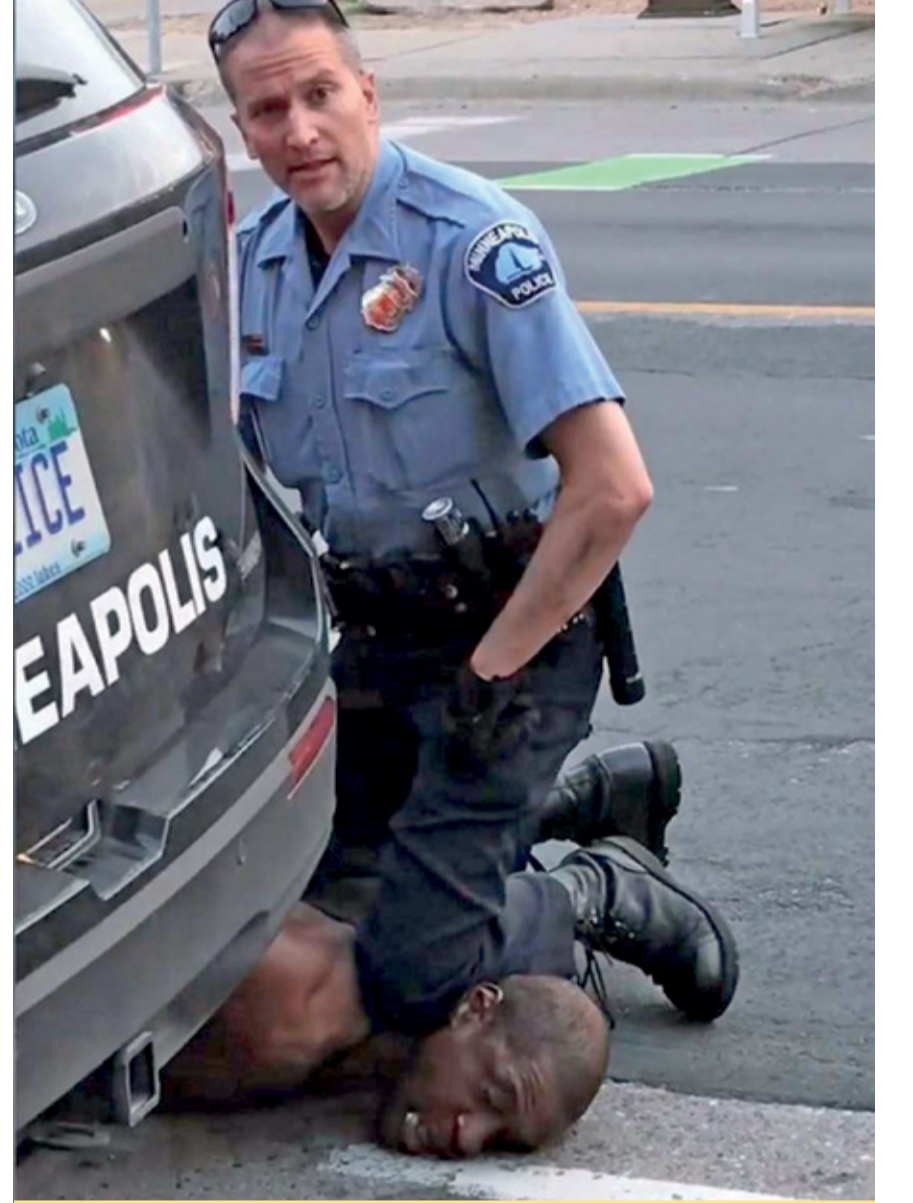
Salgınla emekçi ve yoksullar için tam bir cehenneme dönüşmüş olan ABD'de giderek olağan yaşamın parçası olmuş polis terörü bir can aldı ve zincirleme reaksiyon böyle başladı. Olayları başlatan cinayetin kurbanı George Floyd, bir emekçiydi. Sıklıkla işsiz kalarak 42 yaşına kadar gelmiş bir siyah Amerikalı.

George Floyd bir ABD yurttaşıydı. COVID-19 pandemisinin milyonlarca insanın hayatını mahvettiği ABD'de bir emekçiydi. Üniversiteye devam etmiş; fakat tamamlayamamıştı. Güya fırsatlar ülkesi ABD'de, payına geçinmek için ömür boyu çalışmak düşenlerden biriydi. Kamyon şoförlüğü yapmıştı, son

olarak da güvenlik görevlisi olarak çalışıyordu. Pandemi işini kaybeden milyonlar gibi o da işsiz kaldı. Ve bir gün, sokak ortasında, dört polisin acımasız şiddetine maruz kaldı. Onların lügatinden konuşacak olursak "orantısız" şiddet... Ona saldıran polislerden biri dizini boğazına dayamıştı, örnek demokrasisi ülkesi ABD'de polisin "etkisiz kılma" yöntemlerinden biriydi bu.

Floyd "Nefes alamıyorum" diye bağırdı. Tam dokuz dakika boyunca bu saldırı devam etti. Ne yazık ki Floyd nefesini yitirdi.

O ABD'de ırkçı şiddete maruz kalan, bu nedenle ölümünü yitiren binlerce siyah Amerikan yurttaşından biri. ABD'de ırkçılığın kökenleri ise dört yüz yıl öncesine gidiyor. Irkçılık ABD'deki sömürü ilişkilerinin bir yüzü.

HALKIN ÖFKESİNDEN YALNIZCA TRUMP MI KORKUYOR?

Gösterilerden en çok korkanın ise Trump olduğu ortada. Birçok eyalette göstericilere polis olanca şiddetle müdahale etti. Bu yetmedi, Trump askeri de halka karşı göreve çağırdı. Nasıl korkmasın? Son aylardaki performansı ile birlikte Kasım ayındaki seçimler için yarışta geriye düşmeye başlamak Trump için yeterince endişe verici, bu doğru. Diğer yandan, Trump'ın bu gerilemesine, Demokratların önde gelen adayı

Biden'in yükselişi eşlik etti. Fakat sanmayın ki Biden sokağın öfkesinden korkmuyor! Gerçek düşmanına karşı ayaklanmış bir halkın öfkesi, egemen sınıf için pandemiden daha büyük bir kabus. Hatta kabusların en büyüğü. Pandeminin ardından daha da derinleşmiş hale gelen sınıfsal çelişkiler, kısa vadede çözülecek görünmüyor. Eğer seçilecekse Biden'in devralacağı ülke, daha ciddi krizlere gebe olacak.

ABD'DE İRKÇILIK VE SINIFSAH TAHAKKÜM

İrkçilik çoğu kez toplumsal psikoloji ile açıklanmaya çalışılsa da gerçekte güçlü sınıfsal temelleri olan tarihsel bir problemdir. Bugün Amerikan siyah nüfusun büyük bölümü yoksul emekçilerden oluşuyor. Geçtiğimiz yüzyıl içinde aynı nüfusun sınırlı bir bölümü egemen sınıfa entegre oldu. Ama bu bile kurumsal ırkçılığın ortadan kalkması konusunda herhangi bir olumlu sonuç yaratmadı. Bu durum, konunun öncelikle bir emek sorunu olduğunun önemli bir kanıtıdır diyebiliriz. Bu sorunun bugün bütün yakınlığı ile varlığını sürdürebiliyor olması Amerikan sermaye sınıfının bir yanda kârlarını azamiye çıkarmak için emek sömürsünü derinleştirme, diğer yanda işçi sınıfını denetim altında tutmak için sınıf içi bölünmeleri sürekli siyasi ve ideolojik olarak besleme ihtiyacının devam etmesi ile alakalı. Amerikalı kapitalistler ırkçılığı savaşarak kendilerini bağımsızlaştırdıkları İngiliz sömürgecilerinden devraldılar. Birkaç yüzyıl boyunca Afrika'dan sömürgele taşıyan kölelerin hem ticareti hem de köle emeği ile gerçekleştirilen ekonomik faaliyet büyük servetlerin sömürgeci devlet-

lerin, bu devletlerin tüccarlarının ve toprak sahiplerinin elinde birikmesini sağlamıştı. Amerikan bağımsızlığı 1776'da ilan edildiğinde Kuzey Amerika'nın yeni egemenleri topluma insanların eşit ve özgür doğduğu mesajını verseler de köle emeğini kullanmakta bir yüzyıl daha ısrarcı oldular. Sonunda kölecilik kapitalist gelişme bakımından bütünüyle geçerliliğini yitirmiş bir sömürü biçimi haline geldiğinde ABD'nin kuzey eyaletlerinde zenginleşmiş sanayici ve tüccarlardan oluşan kapitalist sınıf güneyde kölecilikte ısrar eden toprak sahipleriyle büyük bir kavgaya tutuştu. Kanlı bir iç savaşın sonunda kölecilik kalksa da ırkçılık baki kaldı. Emperyalist çağa giren kapitalist ülkeler dünyayı yeniden paylaşma derdine düştüğünde toplulukları tahakküm altına almak için ırkçılığı sözde bilimsel temellere kavuşturma ihtiyacı duymuşlardı. Böylece ABD'de kölecilik bitse de ırkçılık teorisyenleriyle, ideologlarıyla, aktivist gruplarıyla daha da hız kazanmıştı. 20. yüzyıl boyunca mahkûm edildikleri yoksulluk, ceahlet, apolitizm ve bunlardan beslenen ırkçı önyargılardan kurtulmayı tam olarak başaramayan Amerikan

işçi sınıfının komünistlerin ve ilerici sendikacıların çabalarına rağmen bölünmüşlüğü sürdü. Bir yandan da Amerikalı siyahlara karşı ayrımcılık ve şiddet devam etti.

1960'larda siyah toplum ayağa kalktığında ABD'nin üzerine kurulduğu adaletsizlik baştan ayağa deşifre olsa da kazanımlar yasal ayrımcılığın ortadan kalkmasıyla sınırlı kaldı. Amerikalı emekçiler bir bütün olarak dayanılmaz boyutlardaki adaletsizliğe, sömürüye, gericiğe ve sahtekârlığa dur demedikçe ve nihai olarak sermaye düzenini alaşağı etmedikçe ırkçılık kendine yaşam alanı bulmaya devam edecek.

FLOYD İÇİN ADALET, HERKES İÇİN EŞİTLİK

Floyd'un öldürülmesi, daha doğrusu vahşice katledilmesi, pandeminin yarattığı yıkımla halkın öfkesini tutuşturan bir kıvılcım oldu. ABD'de son yıllarda görülmemiş şekilde protestolar gerçekleşti. Halk kent merkezlerinde sokağa döküldü. Floyd için ve herkes için adalet arayışı neredeyse iki haftadır sürüyor.

Her ne kadar başta ABD Başkanı Trump olmak üzere, egemen sınıf ve onun medyası provokasyonlara

başvursa, göstericilere karşı "yağmacılar", "ayaktakımı" gibi ifadeler kullansa da, günlerdir süren protestolarda halkın örgütlü, soğukkanlı ve barışçıl tavrı dikkat çekiyor. Yüzbinlerce insan, birbirini koruyarak, polis, hatta asker şiddetine karşı direnmeye devam ediyor. Fakat bu, öfkelerinin dindiği anlamına kesinlikle gelmiyor. Tam tersi, ABD yurttaşları, yurttaşlıktan gelen haklarını talep etmekten vazgeçmeyecek görünüyor.

PANDEMİ GİTSE BİLE İŞSİZLİK KALACAK

Tüm dünyadaki koronavirüs vakalarının neredeyse üçte biri ABD'den bildirildi. İki milyon kişi, yani ABD nüfusunun yüzde biri enfekte olurken, ölüm sayısı da 114 bini buldu. Üstelik bunlar yalnızca resmi oranlar. Zira pandemi süresince birçok hastanede ABD yurttaşları "paran yoksa test yok" muamelesi ile karşılaştı. Dünya çapında özel sağlık sisteminin en yerleşik olduğu ülke

olan ABD'de pandemiyle birlikte ortaya çıkan fiyaskonun esas nedeni de burada gizli. Hiçbir merkezi planlamanın konusu olmayan, son derece dağınık, denetimsiz, acil sağlık hizmetlerinin bile fiyatlandırıldığı bir ülkeden söz ediyoruz. Tıp ve ilaç alanında, genetik alanında en ileri araştırmaların yapıldığı, büyük ilaç ve gıda tekelleriyle dünya pazarına hükmeden; fakat binlerce yurttaşının ölümüne engel olmaktan aciz ABD.

ÖNCESİ: 2018 ÖĞRETMENLER GREVİ

Yaprak kılmadama denilen, "refah kapitalizminin" her türlü çelişkiyi örttüğü düşünülen ABD'de bu günlere birden gelinmedi.

2018 ve 2019'da ABD'de umutlu bir mücadele dalgası yükselmiş ve üstelik bu bazı kazanımlarla sonuçlanmıştı. Tam da bu yaşamsal dedikleri sektörlerden birinde: On binlerce öğretmen, öğretmen grevlerine katıldı. Batı Virginia, Arizona, New Jersey, Oklahoma, Kentucky, Colorado gibi sınıfsal ve siyasi kompozisyonları birbirinden farklı birçok eyalette öğretmenler, özlük hakları için olduğu kadar, öğrencilerinin, yani ABD yurttaşlarının kamusal, nitelikli eğitim hakkı için de uzun

süreli grevlere gittiler. Öğrencileri eylemlerinde onlara eşlik etti, birçok toplum kesiminden destek gördüler. Üstelik bu eyaletlerin çoğunda 2016 seçimleri Trump lehine sonuçlanmıştı; hatta bu nedenle o eyaletlerin halkı muhafazakârlıka, geri kafalılıkla damgalanmıştı.

Oysa bundan daha dikkat çekici olan ayrıntı, birçok örnekte onyıllardır ilk kez greve gidiliyor olmasıydı. Örneğin Denver'da geçen sene greve çıkan sınıf öğretmenleri için bu süre 25 yıldı. 25 yıldır grev görmemiş olan öğretmenlerin katılıp örgütlediği bu grevler, üzerine bireycilikle, rekabetle, ve hatta bizzat afyonla ölü toprağı serpilmiş ABD toplumunun silkinışı için bir haberci niteliğindedir.

SAMANALTI / Saif Munzur

